Г. А. Қуаналиева

ҚЫЛМЫСТЫҚ СОТ ІСІН ЖҮРГІЗУДЕ АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

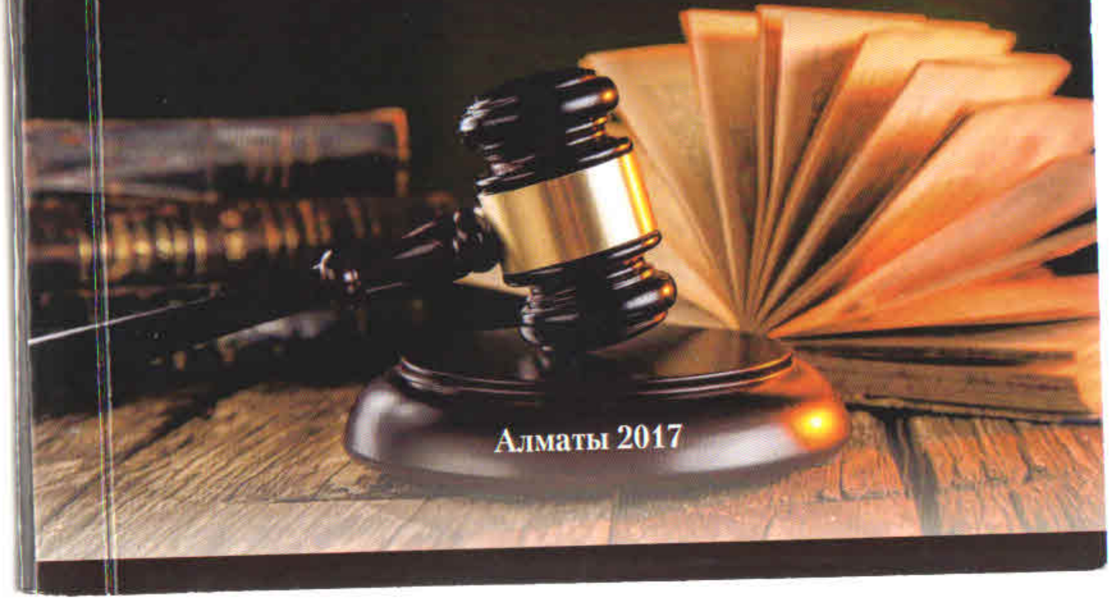

Алматы 2017

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Г. А. Куаналиева

ҚЫЛМЫСТЫҚ СОТ ІСІН ЖҮРГІЗУДЕ АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Монография

Алматы
«Қазақ университеті»
2017

ӘОЖ 343.13
КБЖ 67.411
Қ 71

Баспаға әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың
Ғылыми кеңесі (Хаттама №10, 26.06.2017) және
Редакциялық-баспа кеңесі ұсынған
(Хаттама №5, 11.07.2017)

Пікір жазғандар:
заң ғылымдарының докторы, профессор ***А.Е. Жатқанбаева***
заң ғылымдарының докторы, профессор ***Ш.М. Шарипов***

Монография Қуаналиева Гүлдана Амангелдіқызының
«2016 - жылдың ЖОО үздік оқытушысы»
қаражатынан жарыққа шықты

Қуаналиева Г.А.
Қ 71 Қылмыстық сот ісін жүргізуде адам құқықтарын қамтамасыз ету мәселелері: монография / Г.А. Қуаналиева. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 224 бет.
ISBN 978-601-04-2751-8

Монография қылмыстық сот ісін жүргізуде адам құқықтарын қамтамасыз ету мәселелеріне арналған. Монографияда қылмыстық сот ісін жүргізуде адам құқықтарының тұжырымдамасын қалыптастыру, Қазақстан Республикасының қылмыстық сот ісін жүргізуде адам құқығын сақтаудағы халықаралық-құқықтық стандарттар, қылмыстық сот ісін жүргізуде адамның құқығын қамтамасыз етудің процессуалдық құралдары мен тәсілдерінің ұғымы, маңызы және жүйесі, адамның құқықтарын қамтамасыз етудегі адвокат-қорғаушының қызметі, қылмыстық сот ісін жүргізуде адам құқығын қамтамасыз етудегі соттың бақылауы, қылмыстық іс бойынша күдікті немесе айыпталушыға бұлтартпау шарасын заңсыз қолданудан келтірілген зиянды өтеу, сонымен қатар қылмыстық іс жүргізудегі жеке қатысушылардың құқықтарын қамтамасыз ету мәселелері жан-жақты қарастырылған.

Монография жоғары оқу орындарының заң факультеттерінің студенттеріне, магистранттарына, докторанттары мен профессорлық-оқытушылық құрамына, сонымен қатар құқық қорғау органдары қызметкерлеріне пайдалануға септігін тигізеді.

ӘОЖ 343.17
КБЖ 67.411

ISBN 978-601-04-2751-8

© Қуаналиева Г.А., 2017
© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2017

КІРІСПЕ

Монография қылмыстық сот ісін жүргізуде жеке адам құқықтарын қамтамасыз ету мәселелерін зерттеуге арналған. Жұмыста қылмыстық сот ісін жүргізуде адам құқығының тұжырымдамасын қалыптастыру, Қазақстан Республикасының қылмыстық сот ісін жүргізуде адам құқығын сақтаудағы халықаралық-құқықтық стандарттар, қылмыстық сот ісін жүргізуде адамның құқығын қамтамасыз етудің процессуалдық құралдары мен тәсілдерінің ұғымы, маңызы және жүйесі, адамның құқықтарын қамтамасыз етудегі адвокат-қорғаушының қызметі, қылмыстық сот ісін жүргізуде адам құқығын қамтамасыз етудегі соттың бақылауы, қылмыстық іс жүргізу органдарының лауазымды тұлғаларының заңсыз әрекеттері (әрекетсіздіктері) мен олардың шешімдерінен зардап шегушілердің құқықтарын қалпына келтіру, сонымен қатар қылмыстық іс жүргізудегі жеке қатысушылардың құқықтарын қамтамасыз ету мәселелері жан-жақты қарастырылған.

Мемлекетіміздің ең қымбат қазынасы ретінде адамның және азаматтың өмірі, құқықтары мен бостандықтары танылып, демократиялық құқықтық мемлекет – Қазақстан Республикасында аталған құндылықтарды қорғау мен қамтамасыз ету тетіктері барынша жаратылды [1]. Соңғы жылдары Қазақстан

194. Зинатуллин З.З. Возмещение материального ущерба в уголовном процессе. – Казань, 1974. – 342 с.
195. Милицин С.Д. Предмет регулирования советского уголовно-процессуального права. – Свердловск, 1991. – 315 с.
196. Канафин Д.К.Гарантии прав личности в уголовном судопроизводстве: монография. – Алматы, 2005. – 168 с.
197. Стецковский Ю.И. Советская адвокатура. – М., 1999. – 387 с.
198. Билалов Б., Акутдев Р. Общественное мнение о борьбе с преступностью // Социальная законность. – 1999. – №10. – С. 2-15.
199. Божьев В. П. Предпосылки усиления защиты прав и интересов потерпевшего в уголовно-процессуальной деятельности // Проблемы повышения качества уголовно-процессуальной деятельности в условиях перестройки. – Ижевск, 1989. – 299 с.
200. Кузнецов Н.П. Доказывание в стадии возбуждения уголовного дела. – Воронеж, 1983. – 198 с.
201. Алауханов Е.О. Свидетель и потерпевший в уголовном судопроизводстве // Заң. – 1994. – №8. – С. 50-60.

МАЗМҰНЫ

КІРІСПЕ ... 3

1. ҚЫЛМЫСТЫҚ СОТ ӨНДІРІСІНДЕ ЖЕКЕ ТҰЛҒАНЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІҢ ПРОЦЕССУАЛДЫҚ КЕПІЛДІКТЕРІ ... 10

1.1. Қылмыстық сот ісін жүргізуде адам құқықтарының тұжырымдамасы ... 10

1.2. Қазақстан Республикасының қылмыстық сот ісін жүргізуде адам құқығын сақтаудағы халықаралық – құқықтық стандарттар ... 39

1.3. Қылмыстық сот ісін жүргізуде адамның құқығын қамтамыз етудің процессуалдық құралдары мен тәсілдерінің ұғымы және жүйесі ... 50

2. ҚЫЛМЫСТЫҚ СОТ ІСІН ЖҮРГІЗУДЕ КҮДІКТІ МЕН АЙЫПТАЛУШЫНЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІҢ ПРОЦЕССУАЛДЫҚ ҚҰРАЛДАРЫ МЕН ТӘСІЛДЕРІ ... 68

2.1. Күдікті мен айыпталушының қылмыстық-процессуалдық мәртебесі ... 68

2.2. Қылмыстық іс бойынша күдікті мен айыпталушының құқықтарын қамтамасыз етудегі адвокат-қорғаушының қатысуы ... 107

2.3. Қылмыстық сот ісін жүргізуде адам құқығын қамтамасыз етудегі соттың бақылауы ... 127

2.4. Қылмыстық іс бойынша күдікті немесе айыпталушыға бұлтарпау шарасын заңсыз қолданудан келтірілген зиянды өтеу мәселелері ... 146

3. ҚЫЛМЫСТЫҚ ПРОЦЕСТІҢ ТҮРЛЕРІ ЖӘНЕ ҚЫЛМЫСТЫҚ ПРОЦЕСТЕГІ ЖЕКЕ ҚАТЫСУШЫЛАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІҢ ЖАЛПЫ МӘСЕЛЕЛЕРІ ... 155

3.1. Қылмыстық процесс түрлерінің мәселелері. ... 155

3.2. Қылмыстық процестегі жеке қатысушылардың құқықтарын қамтамасыз етудің жалпы мәселелері ... 190

ҚОРЫТЫНДЫ ... 209

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ... 214

Ғылыми басылым

Қуаналиева Гүлдана Амангелдіқызы

ҚЫЛМЫСТЫҚ СОТ ІСІН ЖҮРГІЗУДЕ АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Монография

Шығарушы редакторы *Ағила Хасанқызы*
Компьютерде беттеген *Айгүл Алдашева*
Мұқаба дизайны *Айша Қалиева*

ИБ 11109
Басуға 18.09.2017 жылы қол қойылды.
Пішімі 60х84 $^{1}/_{16}$. Көлемі 14,5 б.т. Офсетті қағаз. Сандық басылыс.
Тапсырыс № 4201. Таралымы 500 дана. Бағасы келісімді.
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
«Қазақ университеті» баспа үйі.
050040, Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.
«Қазақ университеті» баспа үйі баспаханасында басылды.